

Subjektvní a objektní

Tzv. „skutečnosti“ neboli „skutečné věci“ musíme dělit do dvou skupin: v jedné skupině budeme mít nerozmanitější „směsice“ či „hromady“ většího nebo menšího množství jiných „skutečných věcí“ čili „skutečností“, a každá z nich může sama být zase jen směsí nebo hromadou dalších „věcí“. Ale nemůže to takto jít stále dál, vždycky nakonec dojdeme k nějakým skutečnostem, které už nejsou pouhou směsí ani pouhou hromadou, ale které jsou nějak sjednoceny v jednotu, v „celek“. K tomu, aby něco bylo nebo aby se to stalo „celkem“, tj. sjednocenou událostí, je zapotřebí (snad s výjimkou události primordiálních) nějaké aktivity, nějakých výkonů, činů, nějakého úsilí. A všude tam, kde existuje nějaké úsilí, se musíme tázat po tom, kdo nebo co tu je tím činitelem, tj. „subjektem“ usilovných výkonů a činů, akcí. Čin, akce není a nemůže být pouhým „následkem“ (causatum) něčeho pouze předmětného, „objektního“. Proto musíme předpokládat i tam, kde objektní stránka nějakého „subjektu“ je zcela nepochybná, vedle této objektní (předmětné) stránky musíme o *téhož* „subjektu předpokládat ještě i jeho stránku subjektvní (ne-předmětnou), jinak také „vnitřní“, „niternou“. (Nesmíme však zaměňovat subjektivnost a niternost za subjektivnost a vědomí, mysl či dokonce „duši“.) Hromada nemá žádné „nitro“, žádnou „niternost“, je to pouhý sklad, složenina, spíše jen výskyt několika různých „věcí“ vedle sebe (v tzv. iuxtapozici). Jakmile však proneseme tento výrok, okamžitě nás napadá, že na takovou pouhou složeninu v pravém, nerelativizovaném slova smyslu vlastně nikde v tomto světě nenarazíme, vždycky zjistíme, že přece jen nějaké souvislosti a vztahy budeme muset konstatovat, které nebude možno redukovat jen na vztahy v „prostoru“, tedy na vztahy pouhého sousedění. Fyzikové mluví o 4 základních „silách“, z nichž ovšem do jisté míry „zjevné“ pro nás (pro naše smysly a naši zkušenost) jsou jen gravitace a elektromagnetismus (dvě další mají význam na kvantové úrovni, která je našemu vnímání a pozorování nepřístupná).

(Písek, 080519-3.)